

ХИМИЯ, ФАРМАЦИЯ И LIFE SCIENCE

Обща характеристика на сектора

Химическата и фармацевтична индустрия на Швейцария има 150 годишна традиция. Първите химически и фармацевтични компании са възникнали от производството на багрила за текстилната промишленост през 19 век. Малкият вътрешен пазар и липсата на химически суровини е ориентирало индустрията в производството и търсене на международни пазари за специализирани продукти с висока добавена стойност. По този начин индустрията се фокусира върху производството на продукти като серуми, ваксини и лекарства. Днес основната насоченост на индустрията е разработване и продажба на life science продукти и специална химия за индустриално-технически цели, която представлява 90% от производственото на швейцарските фирми в индустрията, с производство над 30 000 вида продукти.

С оглед на областта на приложение, производството се разделя на следните продуктови групи: фармация и диагностика; фини химикали; витамини; аромати за хранително-вкусовата и козметична индустрия; торове; специална химия за индустриално-технически цели; пигменти, оцветители, бои, лакове.

Специализацията в индустриалната химия е ключът за успеха на швейцарската химическа индустрия. С висококачествените си, иновативни продукти швейцарските фирми са на водещите места в света, а в някои области са и абсолютни лидери на световните пазари. *Научно изследователската и развойна дейност и приложението ѝ в готови продукти, иновативни процеси и форми на организация на работата са сред основните характеристики на индустрията в Швейцария.* На базата на научните познания и чрез иновативни методи, предприятията непрестанно инвестират в нови продукти и процеси, с цел да отговорят на изискванията на клиентите си. Тези значими по размера си инвестиции са възможни само благодарение на значителните печалби, които се реализират в този сектор. През 2018 г. общата добавена стойност от производствената и изследователската дейност на фармацевтичната индустрия е около 62,1 милиарда швейцарски франка. Това съответства на 9,3 % от общото икономическо производство на Швейцария.

Повече от една трета от швейцарския износ идва от фармацевтичната индустрия и има основен принос за швейцарската икономика. И двете мултинационални корпорации като Roche и Novartis, както и малките и средни фармацевтични компании разполагат с отлична инфраструктура и квалифицирани служители на разположение в страната и чужбина. Сътрудничеството между големи и малки компании и близостта до изследователски институции предлагат идеална среда за научни изследвания и иновации и формират основата за високо специализирано място за производство. Швейцарската усъвършенствана система за здравеопазване също предлага идеални условия на пазара за тест и продажби на иновативни продукти.

Днес редица големи фармацевтични и химически компании като Novartis, Roche, Merck Serono, Syngenta, Firmenich и Givaudan и др. доминират в сектора, но почти половината от хората, заети в тази индустрията, работят в малки и средни предприятия с до 250 души. В Конфедерация Швейцария има близо хиляда компании, работещи в тази област.

Швейцарската химическа и фармацевтична индустрия на световния пазар

Обемът на износа на фармацевтичната индустрия достигна нов връх през 2018 г. при около 88,2 милиарда швейцарски франка. През последните 20 години индустрията претърпя впечатляващо развитие и успя да увеличи номиналния износ (въпреки понижението в цените) средно с 8,2 % годишно. Останалите експортни отрасли нараснаха средно с 2,4%. Нарастващото значение на фармацевтичната промишленост за експортната индустрия се отразява в увеличаването на дела на износа от около 17 % през

1998 г. до около 38,7 % през 2016 г. Между 2016 и 2018 реалният износ на фармацевтични продукти продължава да нараства с над средния темп. През 2018 г. фармацевтичната промишленост има дял 37.9 % от общия експорт на страната. Номиналният дял остана стабилен поради понижаващите се цени във фармацевтичната индустрия. Днес общо в химическата и фармацевтичната индустрия работят 47000 души, от които над 60% са висококвалифицирани специалисти с международен опит.

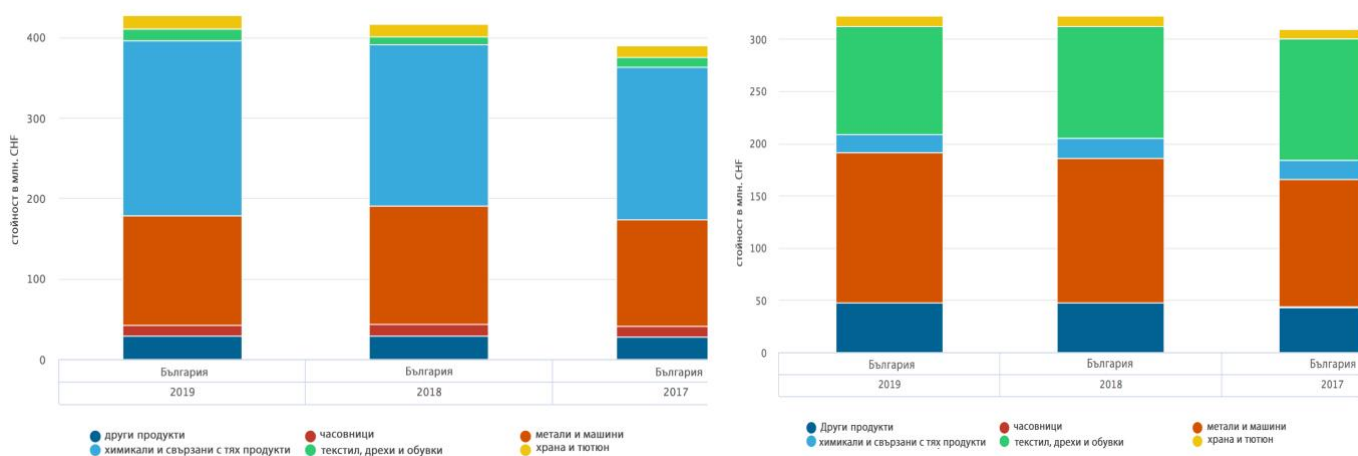
През 2019 г. химическата и фармацевтичната продукция има водещо място с принос към общия стокообмен в размер на 54,2 милиарда швейцарски франка. Секторът е отговорен за увеличението на износа с 10,2 млрд. (+ 9,8%) в рамките на една година като доминират износът на имунологични продукти (+ 5,8 милиарда швейцарски франка; + 20,6%) и лекарства (+ 3,1 милиарда швейцарски франка).

Най-голям търговски партньор на Швейцария е ЕС с дял в износа 50,1%, следван от Северна Америка с 22,3%, Азиатските пазари 17.8%, Латинска Америка 4.2%. ЕС остава и най-големият доставчик за швейцарската химическа и фармацевтична индустрия с дял от 78.3% от вноса. Германия, Ирландия, САЩ са основните търговски партньори.

По данни на Федералната митническа администрация, външотърговският обмен общо за сектора химия, фармация и Life science за януари-април 2020 г. е нараснал с 18,8 % изменение в сравнение със същия период на 2019 г., което показва положителната тенденция на развитие въпреки нарастващата несигурност в икономиката породена от пандемията. Делът на износа на продуктите от сектора за същия период е 54,3 % от целия износ на страната.

Търговски стокообмен на Швейцария и България запази стабилна тенденция на развитие.

През 2019 г. износът на Швейцария за България на химически и фармацевтични продукти заема е 50% от общия износ.

Източник: www.scienceindustries.ch

Вносът от България към Швейцария на химически и фармацевтични продукти представлява едва 5 % от общия внос, което се вижда на графиката в дясно.

Водещ инвеститор в света

Швейцарската химическа и фармацевтична индустрия е и сред водещите в света инвеститори в сектора. Швейцарските компании са представени с директни инвестиции в над 100 страни от целия свят като общо възлизат на над 62 милиарда швейцарски франка, или 45,8% от всички швейцарски инвестиции в чужбина. Почти във всяка

държава по света има търговски представителства на швейцарските компании от бранша, по финансови причини производството е съсредоточено в по-ограничен брой държави, а научно-изследователската дейност в Европа, САЩ и Япония.

Scienceindustries <https://www.scienceindustries.ch> е бизнес асоциацията на индустриите на бъдещето, обединяваща интересите на производителите от химическия, фармацевтичния и биотехнологичен сектор. Повече от 250 компании са членове на асоциацията. Scienceindustries е важен член на Economiesuisse, чадърната организация на швейцарската икономика. Scienceindustries е основана през 1882 г. под името „Швейцарско дружество за химическа промишленост“ като политикономическа група по интереси на химико-фармацевтичната индустрия. Scienceindustries имат за цел да насърчават и защитават интересите на своите членове и представляват индустрията спрямо обществеността, държавните агенции и международните организации.

Interpharma друга важна организация в сектора, и представлява асоциацията на фармацевтични компании, базирани в Швейцария с фокус върху изследвания. Тя е основана през 1933 г. със седалище в Базел. С глобализацията и нарастващия брой от 23 изследователски фармацевтични компании, Interpharma се превърна в чадърната организация на фармацевтичните компании в Швейцария, които се занимават с изследователска дейност. Широката подкрепа в институциите в Швейцария засилва позицията на Interpharma за насърчаване на международната конкурентоспособност на страната като изследователско място за фармацевтичната индустрия. Interpharma работи в тясно сътрудничество не само със швейцарската система на здравеопазване, но и със всички международни организации, които подкрепят изследователската фармацевтична индустрия в Швейцария и в чужбина. <https://www.interpharma.ch>

Иновациите, водещ фактор за успеха на индустрията.

За 9-та поредна година Швейцария бе обявена за най-иновативната икономика в света съгласно Global Innovation Index 2019.

- Страната с най-голям износ на фармацевтични продукти в световен мащаб е не само важно място за производство, но и важно място за научно-изследователска дейност. Наличието на висококвалифицирани учени е в резултат на постоянното сътрудничество на водещи в световен мащаб университети и фармацевтичните компании.
- Общата инвестиция в R&D на всички фармацевтични компании, базирани в Швейцария и регистрирани в асоциацията Interpharma през 2018 г., е почти 7 милиарда швейцарски франка. Това е почти два пъти повече от реализираните продажби в Швейцария в размер на 3,8 млн. шв. франка.
- Първокласната инфраструктура на парка за технологии и иновации - наред с научноизследователски институции като Campus Biotech Geneva, EPFL Innovation Park Lousanne, BioArk във Visp и в Monthey, Bio-Technopark Zürich, Technopark Basel и Biopôle Lousanne - насърчават стартиращите и спин компромиси.

<https://www.s-ge.com/sites/default/files/publication/free/factsheet-pharma-switzerland-s-ge-en-2019.pdf>

<https://www.eda.admin.ch/aboutswitzerland/fr/home/wirtschaft/taetigkeitsgebiete/chemie-und-pharma.html>

Изготвил: Веселка Лалова-Мютце, икономически съветник

Юни 2020 г.